

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ОПШТИНА КРУШЕВО

REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA
MUNICIPALITY OF KRUSEVO

Тел./Tel. +389 48 477 061
Факс./Fax +389 48 477 046
e-mail: opstinakrusevo@krusevo.gov.mk
ул."Никола Гурковиќ"бб

ОПШТИНА КРУШЕВО

Програма

**за спроведување на општите мерки за заштита на населението од заразните болести за
подрачјето на Општина Крушево,**

Врз основа на членот 36 став 1 точка 1 и точка 15, а во врска со член 22 став 1 точка 9 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија“ бр.5/2002) и член 14 став 2 од Законот за заштита на населението од заразни болести („Службен весник на Република Македонија“ бр. 66/04, 139/08, 99/09, 149/14, 150/15 и 37/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.257/20), Советот на Општина Крушево на седницата одржана на 11.04.2022 година, донесе:

Програма

**за спроведување на општите мерки за заштита на населението од заразните болести за подрачјето на Општина Крушево за 2022 година,
(согласно стручното мислење од ЈЗУ Центар за јавно здравје Прилеп)**

Програмата за спроведување на општи мерки за заштита на населението од заразни болести се донесува согласно член 11 и член 14, став 2 од Законот за заштита на населението од заразни болести и член 22 точка 9 од Законот за локална самоуправа. Целта на ова програма е организирано спроведување на општи превентивни мерки за да се спречи појавата или да се намали, отстрани или искорени ширењето на заразните болести кај населението на подрачјето на Општина Крушево. Со Програмата се утврдени активностите, извршителите, роковите и изворите на финансиски средства за спроведување на општите мерки. Општите мерки и активности ги организира и следи Локалната самоуправа, во соработка и под стручен надзор на ЈЗУ Центар за јавно здравје – Прилеп.

За заштита на населението од заразни болести во 2021 година ќе се спроведат вообичаените општи и вонредни мерки:

1. Обезбедување на безбедна вода за пиење;
2. Обезбедување санитарно-хигиенски и други услови во објектите за производство и промет на храна;
3. Обезбедување хигиено-технички услови во училишните и предучилишни установи;
4. Вршење на превентивна дезинфекција, дезинсекција и дератизација во населени места и други јавни површини;
5. Превентивни активности за спречување зараза од Коронавирус-Ковид 19.

1. Обезбедување на безбедна вода за пиење

Водата има приоритет во обезбедувањето на основни услови за живот. Организираното водоснабдување, како дејност од јавен интерес е слика на општествениот стандард и значаен предуслов за заштита од заразни заболувања и добро здравје. Од тука и во 2022 година примарната грижа на Општина Крушево ќе биде насочена кон обезбедување на населението со доволни количини на здравствено безбедна вода за пиење, намалување на загубите на вода на минимум и услови за непрекинато и удобно користење на водата за пиење.

1.1. Водоснабдување од регионалниот водовод - Студенчица

Организираното водоснабдување на населението во Општина Крушево го врши ЈП “Комуна” - Крушево. Во Општина Крушево има 18 населени места од кои дел се снабдуваат преку водоводот „Студенчица“, а дел од населението се снабдува од сопствени извори. Надлежност на ЈП „Комуна Крушево е водоснабдување и канализација што опфаќа зафаќање на нови извори, препумпување, обработка и дистрибуција на здрава вода за пиење до корисниците, приклучување на домаќинствата на водоводна мрежа како и одржување на водоводната мрежа.

За испитување на квалитетот и исправноста на водата за пиење од регионалниот водовод, ЈП „Комуна“ Крушево преку Центар за јавно здравје спроведува испитување на квалитетот и исправноста на водата за пиење од регионалниот водовод.

За извршеното испитување на квалитетот на водата ЈП „Комуна“ Крушево подготвува посебна годишна информација за безбедноста на водата од регионалниот водовод во општина Крушево која се доставува до Советот на Општина Крушево.

Услугите за испитување на квалитетот на вода од регионалниот водовод се финансираат од средствата на ЈП „Комуна“ Крушево.

1.2. Водоснабдување од други јавни водоснабдителни објекти

Во 2022 година ќе се продолжи со спроведување на редовни увиди на извориштата на јавните водоснабдителни објекти. Ќе се испитат вкупно 52 примероци на вода за пиење од јавни изворишта тоа:

- еднаш месечно (по потреба и два пати) ќе се следи квалитетот на водата од мерни места (Крушево-Реон Црешово Топче, Крушево-Реон Стара Црква, Крушево-Реон под Монтана, Л.вод.с.Бучин продав.), 48 анализи, (ЈЗУ Центар за Јавно здравје Прилеп);
 - 2 пати годишно ќе се следи квалитетот на водата за пиење од Извор Студенчица, с.Добреноец-Кичево, 2 анализи (ЈЗУ Институт за јавно здравје на РСМ)
 - 2 пати годишно ќе се следи квалитетот на водата за пиење од изворите на Бушова Планина Езериште-Бачилиште, 2 анализи (ЈЗУ Институт за јавно здравје на РСМ)
- По потреба ќе се врши испитување на други води наменети за пиење.

Услугите за оценка на квалитетот и исправноста на водата за пиење ќе се финансира од буџетот на ЈП „Комуна“ Крушево.

ЈЗУ Центар за јавно здравје Прилеп (по потреба) препорачува хипер-хлорирање на водата од јавните водоснабдителни објекти, каде истото е изводливо. Еднократното хиперхлорирање е од времен карактер и дезинфекцијата на водата е за ограничен временски период. Затоа во иднина се препорачува хлорирањето на водоводните објекти каде да се извршува континуирано со поставување на хлоринаторни станици, онаму каде го дозволуваат условите.

Услугите за оценка на квалитетот и здравствената исправност на водата од планинските селски водоводи и други јавни извори во населени и надвор од населени места ќе се финансира со средства од Буџетот на Општина Крушево.

2. Обезбедување на санитарно- хигиенски и други услови во објектите за производство и промет на храна.

Во согласност со одредбите од Законот за безбедност на храната, ЈЗУ Центар за јавно здравје Прилеп ќе спроведува:

- консултантски услуги за воспоставување и примена на HACCP систем за контрола на безбедноста на храната;
- здравствени прегледи на вработените лица што работат со храна;
- едукација на вработените за хигиена на храната и заштита на животната средина;
- превентивни ДДД мерки;

– лабораториски испитувања на храна и на брисеви од раце на вработени и површини кои доаѓаат во контакт со храна (садови, прибор за јадење, работни маси за работа со храна)

***Оваа активност со исклучок на алинеја 1 ја врши ЈЗУ Центар за јавно здравје Прилеп на угостителски објекти и објекти за производство и промет на храна. Трошоците се на товар на угостителските објекти**

3. Обезбедување на хигиено-технички услови во предучилишни и училишни установи

3.1. За заштита на децата и учениците од цревни и други заразни заболувања.

Во 2022 година ќе продолжат редовните контроли на училишните и предучилишни установи од страна на санитарниот и здравствен инспектор и лекарите од Центарот за јавно здравје во континуитет во основните училишта ООУ „Никола Карев“ Крушево и подрачните училишта во с.Алданци, с.Врбоец, с.Борино, с.Белушино, с.Норово и с.Саждево, ООУ „Св.Кирил и Методиј“, с.Бучин и подрачните училишта во с.Св.Митрани, с.Пресил како и СОУ „Наум Наумовски Борче“ Крушево и детската градинка ЈОУДГ „Гонча Туфа“ Крушево.

Ќе се вршат хигиено – технички контроли (увиди) на училишните и предучилишни установи. Врз основа на теренските увиди сите училишта и градинки ќе добијат извештај за затекнатата состојба, со предлог мерки за подобрување.

***Трошоците од точка 3.1 за следење на безбедност на храна во училишните и предучилишни установи се на товар на корисникот на услугата: Општински основни и средни училишта и ЈОУДГ „Гонча Туфа Крушево“ Крушево.**

3.2 Следење на безбедност на храна во предучилишни установи

Со цел да се превенираат болестите поврзани со небезбедна храна ќе се врши лабораториска контрола на храната и чистотата на објектите во кои се приготвува храна за деца сместени во предучилишната установа. Активностите ќе се извршуваат согласно Правилникот за микробиолошка безбедност на храна и упатството изработено од ИЈЗ на РСМ со земање и анализирање на брисеви од градинката подготвени оброци.

***Трошоците од точка 3.2 за следење на безбедност на храна во предучилишни установи се програмски задачи по Национална годишна програма за Јавно здравје и се товар на Влада на РСМ.**

3.3 Следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи

Биолошкиот квалитет на исхраната вклучува испитување на енергетската вредност, како и содржината на макронутриенси (јаглени хидрати, масти и протеини) и микронутриенси (витамини и минерали) во единица оброк кој се користи во исхраната на популациите опфатени со следењето.

Во 2022 година, ЈЗУ Центар за јавно здравје Прилеп, по утврдена методологија базирана на база на податоци за состав на храната, ќе ја испитуваат нутритивна вредност на исхраната која се подготвува во овие установи, и тоа:

- во предучилишната установа ЈОУДГ „Гонча Туфа“ Крушево ќе се испитуваат дневни оброци во 4 сезони (пролет, лето, есен, зима);

Индикатор за следење: На крајот од годината ќе биде изготвен Годишен извештај за квалитетот на исхраната во ЈОУДГ „Гонча Туфа“ Крушево, и ќе биде доставен до градинката и до Општина Крушево.

*** Трошоците од точка 3.3 за следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи се програмски задачи по Национална годишна програма за Јавно здравје и се товар на Влада на РСМ.**

4. Вршење на превентивна дезинфекција, дезинсекција и дератизација (ДДД) во населените места и други јавни површини

Превентивна дезинфекција, дезинсекција и дератизација е задолжителна во здравствени, училишни, предучилишни и социјални установи; во објекти за производство и промет на храна, зелени пазари, станици за патнички сообраќај, канализации, депонии и друго.

4.1 Превентивна дезинфекција

Субјектите кои работат со храна, согласно Законот, на секои 6 месеци ќе вршат превентивна дезинфекција, во соработка со овластена установа.

*** Трошоците за истите се на товар на секоја институција посебно.**

4.2. Превентивна дезинсекција

4.2.1 Согласно член 40 од Законот за заштита на населението од заразни болести (Сл.весник на РМ бр.66/04, како и изменувањата и дополнувањата на законот од заразни болести од заразни болести (Сл.Весник на РМ бр.139/08, 99/09, 149/14, 150/15 и бр.37/16), задолжителна е дезинсекција на лица и на лични предмети, на станбени простории и на превозни средства, здравствени установи, училишни и предучилишни установи, социјални установи, објекти за производство, промет и складирање на храна, угостителски објекти, како и на населени места при појава на инсекти или опасност од заболувања кои се пренесуваат со инсекти.

За дезинсекцијата и дератизацијата на населбите и нивната околина надлежни се Општините, кои ги изведуваат со стручна помош на Центрите за јавно здравје и други правни лица кои ги исполнуваат условите пропишани со Законот за заштита на населението од заразни болести и прописите донесени врз основа на него, а во контекст на член 42.

Превентивната дезинсекција претставува долгорочна планирана и систематска мерка која бара интерсекторска соработка со поголем број институции, а има единствена цел намалување на популацијата на штетни инсеки до праг на биолошка толерантност. Дезинсекцијата на територија на Општина Крушево ќе се спроведува со примена на механички, физички, биолошки, хемиски методи и средства кои се еколошки прифатливи и на начин кој оневозможува да се доведе во опасност здравјето на населението и животните како и на корисните инсекти.

По однос на морфологијата и здравственото значење на комарците најголемо значење од сите инсекти имаат комарците и тие претставуваат предмет на третман при спроведувањето на дезинфекционите постапки. Во РСМ најголемо значење имаат комарците од родовите *Anopheles* (комарец кој е вектор на маларија), *Aedes*, *Culex*.

4.2.2. Општина Крушево како општина во централниот дел на Македонија на надморска визина од 1350 метри со вкупно 9684 жители која се карактеризира со слаба хидрографска мрежа. Најзначаен водотек е реката Црна која со мал дел влегува во општина Крушево кај населеното место Бучин, а главни нејзини притоки се реките Жаба, Журешница

и Селишка Река кои извираат од Крушевската Планина. Низ град Крушево поминува Крушевска Река.

За активностите и динамиката, начинот на спроведување на активностите препорака од Центар за јавно здравје Прилеп, а за да се постигни значаен ефект при спроведувањето на дезинсекцијата неопходно е постојано и континуирано следење на состојбата на терен, при што треба да се земат во предвид сите биолошки, хидрометеоролошки и еколошки карактеристики на површините каде што ќе се спроведуваат третирањата. На територија на Општина Крушево потребно е да се спроведат 2 вида на третирање и тоа:

- Ларвицидна дезинсекција
- Адултицидна дезинсекција

Ларвицидната дезинсекција ќе се изведува во рок од месец април па до месец септември според предходно утврдена динамика во зависност од степенот на инфестираност на комарци при што проценката и увидите ќе ја врши стручна служба од Центарот за јавно здравје Прилеп.

Средство за ларвицидна дезинсекција	Ќе се користи ларвицид во форма на гранули или течност на база s-methoprene
Техника на изведување	Рачно расфрлување и распрскување со УЛБ метода на места со стоечки води
Површини за третирање	Ќе се третираат површини и места каде има застојни води и површини кои ќе бидат договорени согласно финансиската конструкција и тековниот оперативен план договорен помеѓу Општина Крушево и изведувачот на дезинсекцијата
Вкупна површина за ларвицидна дезинсекција.	7 ha
Извршител	→ Министерство за транспорт и врски на РСМ → Општина Крушево по предходно спроведена постапка за избор на изведувач

Адултицидната дезинсекција ќе се изведува во неколку наврати во месеците мај, јуни, јули, август и ќе се спроведува во следните населени места:

- с.Бучин, с.Пресил, с.Милошево, с.Св.Митрани, с.Врбоец

- Трстеник
- Норово
- Алданци
- Околина на вештачко езеро во Крушево
- Површини на потег од Гумење до детско одморалиште Шула Мина
- Потег хотел Монтана Палас до месност Мечкин Камен

ВКУПНА ПОВРШИНА ОД 300 ha.

Средство за адултицидна дезинсекција	Ќе се користи инсектицид Aqua Q-othrinesc 25 со активна супстанца deltamethrin 20gd/lit
Динамика на третирање	Спрема тековен оперативен план
Техника на изведување	Со апарат за УЛВ ладно замаглување
Површини за третирање	Површина договорена со тендерска постапка 300 ha
Извршител	→ Министерство за транспорт и врски на РСМ → Општина Крушево по предходно спроведена постапка за избор на изведувач

Санационите мерки имаат за цел намалување или отстранување на условите за раст и размножување на комарците, што подразбира затрупување на мочуришта и блата, обезбедување на проточност на вода, правилна диспозиција на цврстиот отпад, редовно косење на зелените површини и други хигиено-технички мерки.

4.3. Превентивна дератизација

4.3.1. Согласно законот за заштита на населението од заразни болести (Сл.весник на РМ бр.66/04, како и изменувањата и дополнувањата на законот од заразни болести од заразни болести (Сл.Весник на РМ бр.139/08, 99/09, 149/14, 150/15 и бр.37/16), единиците за локална самоуправа се задолжени секоја година да спроведуваат превентивна систематска дератизација на својата територија.

Во секое населено место уништувањето и контролата на синантропните и хемисинантропните глодари односно намалувањето на бројноста на популацијата до ниво на биолошка толеранција е неопходна поради:

- одржување на стабилна хигиено-епидемиолошка состојба (заразените глодари се извор и преносители на голем број на заразни болести);
- намалување на економските штети кои ги предизвикуваат во стопанството и домаќинствата

Глуvcите и стаорците се секогаш во близина на луѓето и домашните животни и пренесувањето на патогените микроорганизми е секогаш можно.

Патишта на пренос:

- загадување на храната, водата (преку урина, плунка, измет)
- контакт
- алиментарен пат
- воздух
- инсекти кои се хранат со крв (крлежи, комарци, болви, вошки)
- каснување

Болести кои ги пренесуваат:

- Беснило (Rabies)
- Q-Треска
- Лајмска треска
- Чума
- Америчка спиечка болест (Chagas)
- Салмонелоза
- Бруцелоза
- Амебијаза
- Токсоплазмоза
- Туберкулоза
- Ендемски пегав тифус

<p>Активности на Општина Крушево</p>	<p>→ Извршување на превентивна дезинфекција, дезинсекција и дератизација на јавни површини, како општа мерка за спречување и ставање под контрола на заразните болести регулирано со закон</p> <p>→ Подигнување на свеста на населението и постојана едукација во борбата против глодарите со флаери, медиуми и други начини на информирање во текот на цела година</p> <p>→ Теренска проценка и санитација на околината во текот на</p>
--	--

	<p>цела година</p> <p>→ Изработка на предлог програма за дератизација (пред усвојување на буџет на наредна година)</p> <p>→ Систематска дератизација на канализациониот систем</p> <p>-пролетна-март/април</p> <p>-есенска-октомври/ноември</p> <p>→ Информирање на граѓаните преку медиуми, социјални мрежи за почеток на акцијата за дератизација во рок од најмалку 7 денови пред почеток на дератизацијата</p>
Активности на ЈЗУ Центар за јавно здравје Прилеп	→ Активно учество и давање на стручно-методолошка помош

4.3.2 Динамика на спроведување на дератизацијата

Општина Крушево ќе извршува дератизација два пати годишно пролетна и есенска.

Период на подготовки	<p>Увид во планот на канализациската мрежа во Општина Крушево со утврдување на:</p> <p>→ Спроведување на оодветна постапка за јавна набавка за избор на економски оператор кој ќе врши дератизација на територија на Општина Крушево. Економскиот оператор како посебни услови треба да поседува Решение од Министерство за здравство на РСМ за регистрирана ДДД дејност</p> <p>→ должината и правецот на простирање на мрежата</p> <p>→ бројот на шахти (се добива податок од ЈП Комуна Крушево) вкупно 80 шахти</p> <p>→ видот и количината на родентицидните мамци, според градежно-техничките карактеристики и услови кои владеат во канализациските шахти, степенот на инфестација со штетните глодари во јавно прометните површини</p> <p>→ бројот на работни екипи составени од 2 санитарни техничари квалификувани за таа мерка</p> <p>→ терминот за започнување на акцијата врз основа на податоци за временските услови во периодот</p> <p>→ воспоставување на соработка со ЈП Комуна Крушево за нивно учество за отворање на шахтите</p> <p>→ доставување на информација до Општина Крушево за превземените активности во овој период, како и точниот термин за започнување на дератизацијата</p>
Период на третирање	→ Доставување на Општина Крушево тековен оперативен план и програма

Интензивна дератизација	→ Сузбивање и намалување на популацијата на штетните глодари со поставување на хемиски препарати (родентициди) 200 gr. во шахта. Извршителот на дератизацијата за хемискиот препарат (родентицид) треба да има Решение од Министерство за здравство за пуштање во промет на препаратот како биоциден производ
Период на контрола	→ Контрола се спроведува 3 седмици по третирањето
Извор на средства	→ Финансиските средства за спроведувањето на превентивна дератизација се обезбедуваат од буџет на Општина Крушево во износ од 300.000,00 денари, програма Е0 расходно konto 424230

5. Превентивни активности за спречување зараза од Коронавирус-Ковид 19

5.1.Набавка на средства и опрема за дезинфекција за спречување зараза од Коронавирус-Ковид 19

Поради актуелната состојба со пандемијата предизвикана од вирусот Covid-19 во сите наведени установи максимално ќе се почитуваат пропишаните протоколи од страна на Министерството за здравство кои се однесуваат за заштита од заразување на вработените и учениците. Покрај спроведување на мерките за заштита од вирусот Covid-19, редовно ќе се спроведуваат и активностите:

- Одржување на беспрекорни хигиенски услови со цел спречување на настанување и ширење на заразни болести.
- Следење на здравствена состојба на вработените во јавните установи со цел исклучување на опасноста од пренесување на заразни заболувања на најранливата група - децата, преку вршење на здравствено-хигиенски прегледи на лицата задолжени за истите.
- Создавање здрави поколенија преку континуирано следење на здравствената состојба на учениците и нивната аимунизација согласно Правилникот за задолжителна имунизација во Р. С.Македонија.
- Задолжителна превентивна дезинфекција, дезинсекција и дератизација во предучилишните и училишните установи во овластена установа на ДДД, а се со цел создавање на безбедна средина.

Извор на финансирање за реализација на мерката: буџет на јавните установи

Рок на реализација: континуирано во 2022 година

Оваа Програма влегува во сила со денот на објавување во Службен гласник на Општина Крушево.

Бр.08-528/15

11.04.2022 година

Крушево

Совет на Општина Крушево
Претседател,
Андреј Николоски, с.р.